

УДК 330.322.2

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ РЕФОРМ

*С. О. Геращенко, к. е. н., доцент, ДВНЗ «Національний гірничий університет»,
gerashenko75@mail.ru*

У статті проаналізовано динаміку і структуру прямих іноземних інвестицій в Україні. Досліджено індекси інвестиційної привабливості окремих галузей та сфер вітчизняної економіки. Виявлено основні інвестиційні ризики, які наявні в національній економіці.

Ключові слова: інвестиції, прямі іноземні інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційні ризики, індекси інвестиційної привабливості.

Постановка проблеми. Важлива роль в інтернаціоналізації і глобалізації світових господарських зв'язків належить зростаючим міжнародним потокам довгострокових капіталів. Інтенсифікація руху капіталу між країнами і регіонами світу визиває зростання обсягів прямих іноземних інвестицій (ПІІ), які, як правило, призводять до зростання економічного й соціального розвитку практично всіх держав. У більшості випадків країни, що займають лідируючі позиції за обсягами залучення прямих інвестицій, водночас мають і високі показники економічного зростання. В якості прикладу можна

привести економіку Китаю, в якій збільшення обсягів прямих інвестицій у 90-х рр. ХХ ст. стало потужним каталізатором економічного розвитку.

У сучасних умовах існує об'єктивна необхідність активізації інвестиційної діяльності в Україні з метою створення конкурентоспроможної економічної системи, модернізації та реконструкції діючих підприємств, забезпечення інноваційно-орієнтованих структурних перетворень в економіці.

В умовах суттєвого дефіциту власних грошових коштів для інвестування особливо

актуальними стають питання залучення іноземних інвестицій в економіку України. Іноземні капіталовкладення здатні компенсувати дефіцит внутрішніх ресурсів і принести країні певні економічні вигоди. Таким чином, іноземні інвестиції можуть бути додатковим джерелом економічного розвитку вітчизняної економіки в умовах недостатнього обсягу власних грошових коштів.

Згідно з оцінками Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) сукупний обсяг світових прямих іноземних інвестицій досяг близько 1,65 трлн. дол. у 2011 р. з деяким зниженням до 1,35 трлн. дол. у 2012 р. Понад 52% обсягу прямих іноземних інвестицій за 2012 р. були спрямовані в країни, що розвиваються. В країнах з перехідною економікою ПШ склали 87 млрд. дол., з яких 51 млрд. дол. було вкладено в Росію, а в Україну – всього 4,1 млрд. дол. [1]. Ці цифри є яскравим свідченням занадто низької інвестиційної привабливості вітчизняної економіки, яка дедалі більше набуває сталого характеру. У цьому зв'язку виникають цілком закономірні питання щодо причин такого становища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато науковців вивчали різні напрями проблематики прямого іноземного інвестування, а саме О. Гаврилюк, В. Геєць, Б. Губський, О. Славянов, Ю. Петруня [2–5] та ін. Вони дослідили різні аспекти іноземного інвестування, запропонували заходи щодо прискорення інвестиційної активності в економіці України та інших країнах. Проте, як свідчить економічна практика нашої країни, результати теоретичних досліджень не завжди втілюються в економічну політику, а багато формальних «правил гри», що де-юре існують в Україні, де-факто не виконуються. Тому проблема інвестиційної привабливості національної економіки залишається одним із пріоритетних напрямів економічних досліджень.

Формулювання мети статті. Метою статті є аналіз обсягу та структури прямих іноземних інвестицій в Україні, визначення основних суб'єктів іноземного інвестування в нашій державі, дослідження індексів інвестиційної привабливості та з'ясування ризиків інвестування в Україні з метою покращення процесів прямого іноземного інве-

студування в національній економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із найбільш відомих світових рейтингів, що відображає ступінь легкості ведення бізнесу, є Doing business, який щороку складають Світовий банк та Міжнародна фінансова корпорація (IFC). У цьому рейтингу країни ранжуються за 189 пунктами, кожен з яких відображає місце, яке посідає певна країна за значенням індексу легкості ведення бізнесу, розрахованого як середнє значення десяти індикаторів [6, с. 155–158].

Зауважимо, що висока позиція в індексі легкості ведення бізнесу означає, що регуляторний клімат сприяє веденню бізнесу. Щодо України, то на початку 2013 р. її місце в цьому рейтингу підвищилося на 15 позицій (країна перемістилася з 152 на 137 місце) [6]. Такого положення Україна досягла завдяки 23 місцю щодо можливості отримання кредитів (оскільки більшість банків у країні належать іноземним інвесторам) та 50 місцю за можливістю реєстрації підприємств. У той же час країна має досить низькі показники за іншими складовими індексу легкості ведення бізнесу, а саме: займає 165 місце за кількістю і складністю сплати податків, 157 місце за вирішенням питань неплатоспроможності, 170 місце за можливістю підключення до системи енергозабезпечення та 127 місце за ступенем захисту інвесторів індикаторів [6].

Країни колишнього пострадянського простору та постсоціалістичні країни посіли у порівнянні з Україною значно вищі позиції в рейтингу Doing business 2013. Так, Росія знаходиться на 112 місці, Казахстан – на 49, Молдова – на 83, Білорусь – на 58, Киргизія – на 70, Польща – на 55, Литва – на 27, Латвія – на 25, Естонія – на 21 [6]. Таким чином, наша країна програє конкурентну боротьбу не тільки розвиненим країнам, але й «колишнім партнерам» по Радянському Союзу та соціалістичному табору. Незважаючи на те, що Україна підвищила свій рейтинг на 15 позицій, вона, однак, знаходиться між Лесотто і Філіпінами.

Аналіз показує, що при певному покращенні Україною своїх позицій у рейтингу легкості ведення бізнесу, український інвестиційний клімат не є достатньо привабли-

вим для іноземних інвесторів. Дані табл. 1 демонструють той факт, що незважаючи на підвищення Україною рейтингу в Doing

business, приріст іноземних інвестицій в останні роки зменшується.

Таблиця 1

Стан бізнес клімату та обсяги прямих іноземних інвестицій в Україні

Рік	Місце у рейтингу Doing business	Приріст ПІІ за рік (млрд. дол.)
2011	152	5,53 млрд. дол. (із них \$3,3 млрд. – із Кіпру)
2012	137	4,13 млрд. дол. (із них \$3,9 млрд. – із Кіпру)

Джерело: складено за: [6, 7].

Так, якщо у 2011 р. приріст ПІІ склав у країні 5,53 млрд. дол., то у 2012 р. – лише 4,13 млрд. дол. Відповідна тенденція була характерною і для наступного року, коли загальний обсяг внесених з початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій на 1 січня 2013 року становив 54 462,4 млн. дол. У розрахунку на одну особу цей показник дорівнював 1 195,6 дол. [4]. На рис. 1. показано динаміку обсягів прямих іноземних інвестицій, розрахованих у млрд. доларів США. Як свідчить даний рисунок, в останні роки приріст іноземних

інвестицій в Україну стабілізувався приблизно на відмітці в 5 млрд. дол. щорічно з помітним зниженням до 4,1 млрд. дол. в 2013 р, що може свідчити про погіршення інвестиційного клімату в країні останнім часом.

Структуру прямих іноземних інвестицій в Україні зображено на рис. 2. Досліджуючи структуру ПІІ в Україні за даними рис.1 та рис.2 приходимо висновку, що на підприємствах промисловості зосереджено 31,5 % загального обсягу прямих інвестицій, а в фінансових установах – 29,6 % [7, с.261].

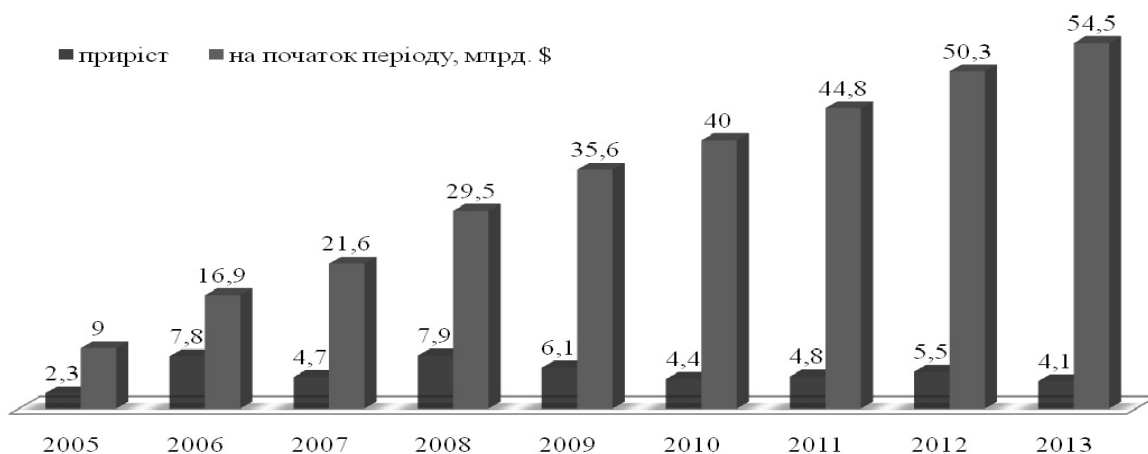

Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій, млрд. доларів США. Джерело: побудовано за: [7]

Зберігається тенденція спрямування інвестицій переважно в галузі із швидким оборотом капіталу, а також у невиробничу сферу. Зокрема, довготривалий час в Україні найбільш привабливою для іноземного інвестування залишалася банківська сфера. Пояснюється цей факт тим, що на вітчизняному грошовому ринку процентні ставки є більш високими у порівнянні з іншими європейськими країнами, має місце привабли-

ва банківська маржа (різниця між процентами за кредитами та процентами за депозитами) а також внаслідок значної місткості ринку досить цікавими являлися обсяги кредитування.

Хоча з цього приводу слід зазначити, що в останні роки очікування інвесторів у даній сфері помітно змінилися в негативному напрямку, що підтверджується зниженням інвестицій у цю сферу з 33,1% у 2011 р.

до 29,6% у 2012 р., а також згоранням рядом іноземних банків своєї діяльності на території України. Так, починаючи з 2009 р. вітчизняну економіку покинуло 17 банків з іноземним капіталом. Іноземні інвестори і сьогодні продовжують покидати український фінансовий ринок. Тільки за 2012 – 2013 рр. з України вийшли такі відомі зару-

біжні банки, як: SEB Group, Швеція; Банк Форум (Commerzbank), Германія; Ерсте Банк, Австрія; Кредитпромбанк; Swedbank, Швеція; Alpha Bank, Греція; Societe Generale, Франція; Platinum Bank, Міжнародні акціонери – Horizon Capital, East Capital та ін. [8].

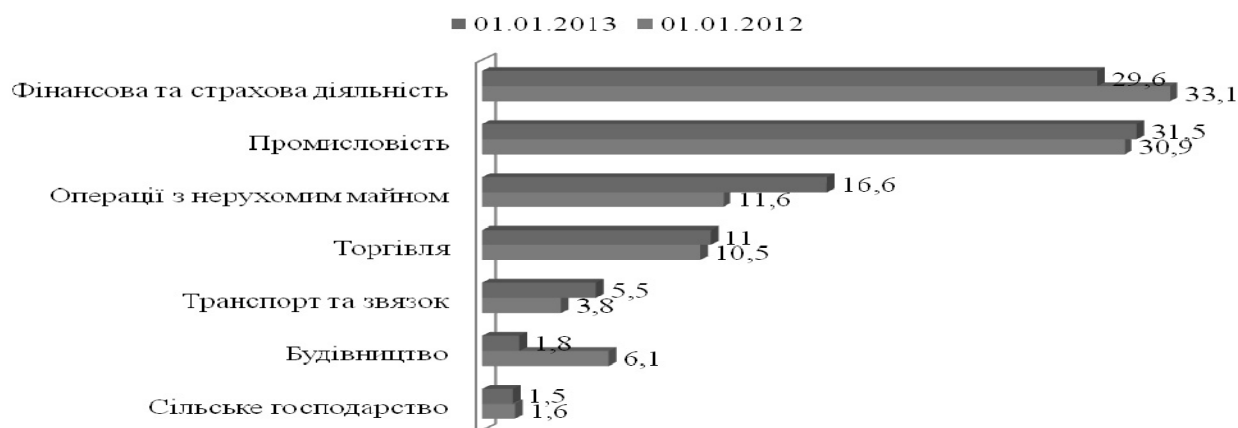

Рис. 2. Розподіл прямих іноземних інвестицій в Україні за основними видами економічної діяльності (у % до загального обсягу інвестування) Джерело: побудовано за: [7]

Аналіз галузевого розподілу іноземних інвестицій в Україні свідчить про певне підвищення їхнього обсягу у промисловість. Так, у 2012 р. вони збільшилися до 31,5% порівняно з 2011 р., коли вони становили 30,9% всього обсягу інвестицій, спрямованих іноземними інвесторами в країну [7, с.261]. Однак, таке положення все ще не є більш-менш сталою тенденцією. Звернувшись до аналізу суб'єктів прямого іноземного інвестування в Україні, дані про яких наведено на рис.3, стає зрозумілим, що таке зростання українських реінвестицій відбувається за рахунок офшорних зон Кіпру, що пов'язано з наявністю ризику «націоналізації» активів у цій зоні. Відносно інших офшорів про такі тенденції, на жаль, говорити не доводиться.

Загалом, як свідчить рис. 2, на даний час іноземні інвестори в Україні більш охоче вкладають грошові кошти в короткострокові проекти, зокрема торгівлю, операції з нерухомим майном, фінансову сферу.

Якщо звернутися до структури основних країн-інвесторів у вітчизняну економіку з початку інвестування в економіку України і до 1 січня 2013 року, то вона виглядає на-

ступним чином: з країн ЄС загальний обсяг внесених ПІІ становив 43148,5 млн. дол. або 79,2% від їх загального обсягу; з країн СНД – 3785,8 млн. дол. або 7%; з інших країн – 7528,1 млн. дол. або 13,8 % [7, с.260].

До десятки основних країн-інвесторів, які вкладають найбільше коштів в українську економіку і на які припадає понад 82% загального обсягу прямих іноземних інвестицій, входять такі країни, як Кіпр (обсяг інвестицій – 17 275,1 млн. дол.), Німеччина (6 317 млн. дол.), Нідерланди (5 168,6 млн. дол.), Росія (3 785,8 млн. дол.), Австрія (3 401,4 млн. дол.), Велика Британія (2 556,5 млн. дол.), Віргінські Острови (1884,9 млн. дол.), Франція (1 765,3 млн. дол.), Швеція (1600,1 млн. дол.) та Швейцарія (1 106,2 млн. дол.) [7, с.260].

Не залишаються поза увагою особливості іноземного інвестування з огляду на походження основної частки вкладених капіталів із офшорних зон. Так, за 2012 р. частка надходження іноземних прямих інвестицій з Кіпру склала аж 95% всього обсягу іноземних інвестицій в Україну (див. рис. 3). Досить часто такі інвестиції є завуальованим реекспортом капіталу до України.

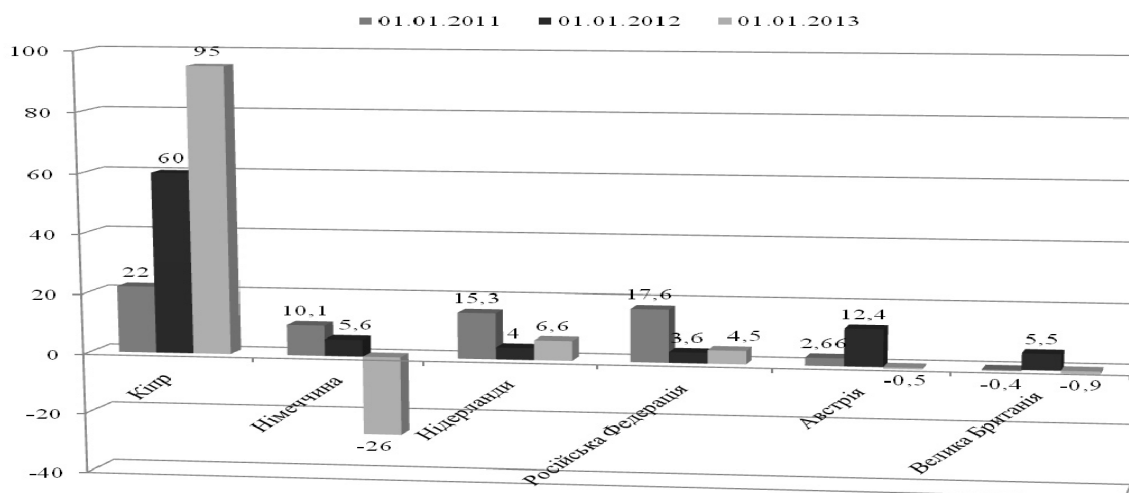

Рис. 3. Розподіл прямих іноземних інвестицій в Україну за основними країнами-інвесторами (у % до загального обсягу) Джерело: побудовано за: [7]

У той же час ми виявляємо тенденцію відтоку капіталу в офшорну зону Кіпру, куди спрямовується до 90% прямих інвестицій з України [7, с.260, 263].

З огляду на динаміку інвестиційних потоків за останні роки слід зазначити, що більшість іноземних вкладників капіталу поступово втрачають зацікавленість в українській економіці як сфері своєї діяльності. Німеччина, яка традиційно була головним європейським інвестором у вітчизняну економіку, лише за 2012 р. скоротила свої інвестиції більш, ніж на 1 млрд. євро [7, с.260]. Щодо причин такої поведінки, то її пояснюють тим, що німецькі компанії стримують свої бажання інвестувати в економіку України, виходячи із застережень юридичних радників відносно того, що абсолютна більшість рішень судів в Україні ухвалюються під фінансовим впливом зацікавленої сторони.

Іншими причинами відтоку капіталу для підприємців є те, що більшість із них прагне застрахувати свій капітал від посягань інших суб'єктів, які доволі часто виникають внаслідок нестабільної політичної ситуації в країні. Слабкий рівень специфікації та захищеності прав власності в Україні породжує постійний ризик її перерозподілу, який доволі часто здійснюється за рахунок практики рейдерських захоплень.

Ще однією із причин низького рівня інвестиційної активності в Україні, як зазначають самі інвестори, є відсутність ефективного правового середовища. Інвестори вка-

зують на «вибіркове правосуддя» в Україні і відсутність гаранту захисту прав кожного.

На нашу думку, для об'єктивного аналізу причин низького рівня інвестиційної активності іноземних інвесторів в Україні слід звернути увагу на рейтинги, які поряд із врахуванням таких формальних показників, як кількість податкових платежів або ставок оподаткування (які останнім часом дійсно знижуються в Україні) враховують ще й специфіку підприємницької діяльності з огляду на інвестиційний процес.

Таким рейтингом, зокрема, є індекс інвестиційної привабливості. Він підраховується Європейською Бізнес Асоціацією (ЄБА) і ґрунтується на регулярному моніторингу бізнес-клімату першими особами компаній-членів Асоціації. Об'єктом дослідження є інвестиційний клімат як сукупність політичних, економічних, законодавчих, регуляторних та інших факторів, які в кінцевому рахунку визначають ступінь ризику капіталовкладень та можливість їх ефективного використання.

При визначенні цього індикатора враховуються респондентські бачення чотирьох ключових критеріїв якості оподаткування, а саме – легкості податкового законодавства, обтяжливості адміністрування податків, ступеню фіскального тиску, якості податкового обслуговування, роботи податківців.

При аналізі цього індексу за перший квартал 2013 року зафіксована найбільша кількість опитаних топ-менеджерів, які вважають, що позитивні зміни в питанні пок-

ращення інвестиційного клімату в Україні відсутні. 43% респондентів назвали інвестиційний клімат в Україні у першому кварталі 2013 року однозначно несприятливим, 48% – швидше несприятливим для інвестування, ніж сприятливим. Крім того, 41% опитаних вважають, що в найближчій перспективі бізнес-клімат в Україні навряд чи зміниться [9].

У доповіді ЄБА щодо підрахунків індексу інвестиційної привабливості за I квартал 2013 року відзначається наявність значних проблем щодо ведення чесного бізнесу в Україні. Підготовка до підписання Україною Угоди про Асоціацію з ЄС спричинила зростання індексу інвестиційної привабливості у 3-му кварталі 2013 р. після майже дворічних стабільно низьких експертних оцінок. Те, що ці очікування бізнесу не справдилися, призвело до суттєвого падіння індексу у 4-му кварталі 2013 р. до найниж-

чого рівня за всю історію його вимірювання – до 1,81 (див.рис.4).

Однією з вирішальних причин такого різкого погіршення індексу стала відмова України підписувати Угоду про асоціацію з ЄС, оскільки інвестори очікували, що Угода про асоціацію зможе стати інструментом, який встановить в Україні рівні, прозорі правила гри. Зниження індексу інвестиційної привабливості нижче позначки 2, що теж було досить низькою позицією України протягом останніх двох років, свідчить про серйозне погіршення настроїв бізнесменів. Слід зазначити, що очікування відносно змін інвестиційного клімату в першому кварталі 2014 року є також негативними. Зокрема, експерти вважають, що інвестиційний клімат в Україні буде й далі погіршуватися, якщо не будуть мати місце важливі реформи в економіці.

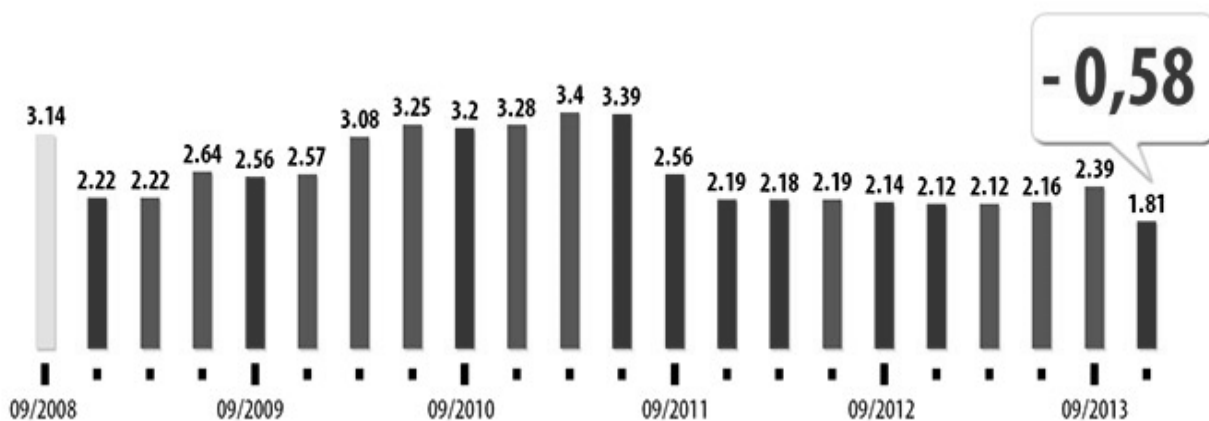

Рис. 4. Індекс інвестиційної привабливості України. Джерело: побудовано за: [9]

Експерти ЄБА визначають основні ключові проблеми ведення бізнесу в Україні, до яких відносять корупцію та неефективну судову систему, які унеможливають вирішення земельних питань, відшкодування ПДВ, а також подолання технічних бар'єрів у торгівлі й проходженні митних процедур. Найгірша ситуація залишається в реформуванні судової системи – інтегральний показник судового індексу дорівнює 2,02 при вимірюванні цього індексу за шкалою від 1 до 5, що відноситься до зони негативних оцінок.

Однією із найсуттєвіших перешкод для інвестицій в Україну інвестори називають корумпованість українських державних та

судових органів, в яких неможливо захистити право власності чи справедливо вирішити бізнес-суперечку. Зокрема, згідно останнього звіту Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ), який вивчає глобальну конкурентоздатність країн світу, за рівнем захисту прав власності Україна посідає 129 місце серед 144 держав, за ефективністю правової системи – 141 із 144 країн світу, за ефективністю державних інститутів – 129 місце [10].

За рівнем сприйняття корупції Україна посідає 144-те місце із наявних 177 місць в рейтингу міжнародної неурядової організації Transparency International. Серед колишніх країн СРСР рівень корупції є вищим за

український тільки в державах Середньої Азії [8].

Інвестори стверджують, що вони можуть адаптуватися до будь-яких ставок податків, але приватний капітал ніколи не адаптується до того, коли держава взагалі не гарантує захист прав власності, верховенства права та рівності усіх перед законом.

Аналогічного висновку дійшли й аналітики Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), вказуючи на те, що вести бізнес в Україні заважає корупція. ЄБРР – міжнародна фінансово-кредитна організація, що наразі є найбільшим інституційним інвестором в Україну. За всі роки співпраці з Україною вона вклала в українські проекти понад 4,6 млрд. дол., що дає змогу її експертам зробити об'єктивні висновки відносно справ у сфері інвестування.

Аналітики ЄБРР стверджують, що в останні роки корупція в Україні набула де-що нового забарвлення. Це проявляється у корпоративному рейдерстві та «несправедливих» методах ведення бізнесу, зокрема, «вибірковому правосудді» (коли митні чи податкові органи застосовують до різних підприємств різні вимоги). При цьому компанії, які намагаються захистити свою правоту в суді, часто зустрічаються з тим, що їм доводиться сплачувати величезні корупційні платежі з метою завершення судової суперечки на їхню користь. Від цього потерпають не тільки іноземні інвестори, але й вся українська економіка.

Разом з цим, дуже важливою на сьогодні проблемою регулювання корпоративних відносин в Україні є питання захисту прав міноритарних акціонерів від зловживань з боку значних акціонерів чи топ-менеджменту. Для ринків, на яких працює велика кількість відкритих і публічних акціонерних компаній, необхідно мати впевненість, що інтерес власника навіть однієї акції буде враховано, і що її керівництво чи мажоритарні власники не будуть використовувати свого впливу виключно у власних цілях. Якщо такої впевненості не має, скорочуються можливості для залучення інвестицій через фондовий ринок.

Всесвітній економічний форум оприлюднив індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index (GCI),

в якому Україна за рік втратила 11 позицій, зайнявши 84 місце із 148 країн. Згідно Звіту про глобальну конкурентоспроможність України у 2013 р. найгірші оцінки вона має за показником захисту інтересів міноритарних акціонерів (146 місце із 148 країн світу) [10].

Автори цього рейтингу зазначають, що виведення економічного зростання країни на більш стабільну основу в майбутньому вимагатиме від України вирішення серйозних проблем, з яких найважливішою є перебування її інституційної структури, яка страждає від бюрократизму, відсутності прозорості та фаворитизму.

На нашу думку, Україна може підвищити свою ефективність за рахунок розвитку конкуренції на своїх ринках товарів і послуг та продовження реформи фінансово-банківського сектора, оскільки за цими параметрами вона посіла 124 і 117 місця відповідно [10].

Слід зазначити, що у 2012 р. Україна піднялася в Індексі глобальної конкурентоспроможності на 9 позицій. Але у 2013 р. вона фактично повернулася на свої позиції 2011 року, оскільки до рейтингу було включено чотири нові країни, дві з яких (Лаос і Туніс) обійшли Україну, посівши 81 і 83 місця відповідно. [12, с.2].

Загалом, діагностика інвестиційного клімату в Україні де-що ускладнена, оскільки наша країна на відміну від більшості пост-соціалістичних країн не приймає участі у ряді індексів, які б надавали більш широкую інформацію щодо даної сфери. Так, Україна не представлена у Foreign Direct Investment Confidence Index (складається А. Т. Kearney), у фондових індексах MSCI (у ньому Україна класифікується як Frontier Market, що також свідчить про відсутність до неї інтересу з боку портфельних інвесторів). Слаборозвинутий фінансовий ринок і несприятливий інвестиційний клімат, як показали результати опитувань, призводять до того, що Україна не розглядається як пункт призначення для іноземних інвесторів.

При цьому наша країна має непогані позиції в оцінці власне потенціалу для залучення іноземних інвестицій. Так, в оціночному співвідношенні індексів (індексу залучення прямих іноземних інвестицій та індек-

су матриці потенціалу прямих іноземних інвестицій за 2011 (складається UNCTAD) Україна обіймає позицію, яка відповідає «стану очікування» і завдяки цьому знаходиться разом із такими країнами, як Польща, Росія та Казахстан [10]. Виходить, що Україна володіє непоганим інвестиційним потенціалом, який, однак, поки що не реалізується в реальному надходженні інвестицій.

Проведений аналіз середовища для здійснення прямих іноземних інвестицій в Україну свідчить про низьку її інвестиційну привабливість для іноземних інвесторів, що пов'язано із несприятливим інвестиційним середовищем в країні. Стає очевидним, що покращити інвестиційну привабливість України без прогресу в інституційній сфері неможливо. На наш погляд потрібно, перш за все, закріпити верховенство закону, підвищити незалежність судової системи, продовжити боротьбу з корупцією. Певні кроки на державному рівні сьогодні вже здійснюються, але говорити про вирішення проблеми поки що рано. Важливо розуміти, що ефективна державна політика – це не тільки послідовність законопроектів. Говорити, в першу чергу, потрібно про прозорість і передбачуваність середовища, правового захисту і систему партнерства держави та бізнесу.

Поточні позитивні зміни в законодавстві, управлінні та державному регулюванні щодо ведення бізнесу неможливі без глибокої участі бізнес-спільноти як основної зацікавленої сторони. Саме тому бізнес-лідери повинні об'єднувати зусилля з метою підтримання постійного діалогу з урядом і інформування щодо проблемних питань для бізнесу. Крім того, Асоціація повинна виходити за рамки відображення ситуації і безперервно працювати пліч-о-пліч з представниками влади, надаючи конструктивні пропозиції з використанням європейської практики та досвіду її компаній-членів.

Висновки. Дослідження показало, що найбільш привабливою формою для країн-імпортерів капіталу, в тому числі й для України, є прямі іноземні інвестиції. Вони здійснюють певний позитивний вплив на економіку, сприяючи збільшенню обсягу виробництва і ВВП; запровадженню нових

форм управління та підготовки кадрів, що відповідають вимогам ринкової економіки, створенню нових робочих місць; активізації конкуренції і розвитку малого й середнього бізнесу; розширенню експортного потенціалу країни і поліпшенню структури експорту; підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, вирішенню проблем реформування економіки.

Інвестиційна привабливість виступає результатом суб'єктивної оцінки інвесторами ступеню сприятливості інвестиційного клімату для здійснення капіталовкладень і визначається одночасним впливом інвестиційного потенціалу й інвестиційних ризиків. Показники інвестиційної привабливості обумовлюють інвестиційну активність іноземних інвесторів, що спрямовують капіталовкладення в ту чи іншу господарчу систему і фактичний розвиток інвестиційної діяльності.

Рейтингові показники є досить важливими орієнтирами для іноземних інвесторів при оцінці інвестиційної привабливості економічних систем. Однією із умов, яка здійснює суттєвий вплив на прийняття іноземним інвестором рішення про інвестування, є надання приймаючою країною гарантій захисту і безпеки капіталовкладень інвестора, забезпечення збереження іноземної власності, захисту інших прав і інтересів іноземного інвестора на своїй території.

Підвищення інвестиційної привабливості країни, закріплення довіри інвесторів є пріоритетними напрямками діяльності уряду. Крім того, Україні необхідно привести інституціональну систему у відповідність з вимогами геоекономічного суперництва. В якості основи створення сприятливого інвестиційного середовища пропонуємо використовувати правила ЄС на користь бізнесу – як іноземного, так і українського.

Література

1. UNCTAD. World Investment Report 2013: [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2013overview_ru.pdf
2. Гаврилюк О. В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О. В. Гаврилюк. // Фінанси України. – 2008. – № 2. – С. 68–81.
3. Геєць В. М. Посткризові перспективи та проблеми розвитку економік України й Росії (макроекономічний спектр) / В. М. Геєць. // Фінанси України. – 2011. – № 2. – С. 11–23.

4. Славянов А. С. Прямые иностранные инвестиции как фактор необратимых процессов в экономических системах периода трансформации / А. С. Славянов. // Экономический анализ: теория и практика. – 2011. – № 25 (232). – С. 32–39.
5. Y. Petrunia, S. Gerashchenko. Direct foreign investments in the frame of Ukraine's investments potential development // Єдина Європа: нові виклики United Europe: new challenges: ДВНЗ «НГУ», м. Дніпропетровськ; Вища банківська школа, м. Вроцлав; наук. ред. О. І. Амоша. – Д. : НГУ, 2012. – С. 86–94. Текст англ. мовою.
6. Сайт «Doing Business» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org>.
7. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
8. Иностранные банки в Украине. Хроники от-
ступления [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://finance.liga.net/banks/2013/9/18/infografica/35556.htm>.
9. European Business Association Індекс інвестиційної привабливості <http://www.eba.com.ua/uk/about-eba/indices/investment-attractiveness-index>.
10. Звіт про глобальну конкурентоспроможність України у 2013 р. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://competitiveukraine.org/uploadfiles/reports/files/feg_report_2013_rus_03chapter3.pdf.
11. Corruption perceptions index [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/>.
12. Всемирный экономический форум: Рейтинг глобальной конкурентоспособности 2013. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://gtmaret.ru/news/2013/09/05/6219>.

В статье проанализирована динамика и структура прямых иностранных инвестиций в Украине. Исследованы индексы инвестиционной привлекательности отдельных отраслей и сфер отечественной экономики. Выявлены основные инвестиционные риски, имеющие место в национальной экономике.

Ключевые слова: инвестиции, прямые иностранные инвестиции, инвестиционный климат, инвестиционные риски, индексы инвестиционной привлекательности.

The dynamics and structure of direct foreign investments in Ukraine are analyzed. Investment attractiveness index of individual industries and sectors in Ukrainian economy are investigated. Main investment risks in the national economy are identified.

Keywords: investments, direct foreign investments, investment climate, investment risks, investment attractiveness index.

Рекомендовано до друку д. е. н., проф. Пилипенко Ю. І.

Надійшла до редакції 23.02.14.